

Framställan

Datum
2023-10-12

Uppsala Universitet
Akademigatan 3
753 10 Uppsala

Gustavianum – Uppsala universitetsmuseum,
historiska samlingar

historiccollections@gustavianum.uu.se

Framställan om repatriering av en mänsklig kvarleva från Muonioniska ödekyrkogård

Svenska Tornedalingarnas Riksförbund–Tornionlaaksolaiset STR–T begär att den mänskliga kvarleva som kommer från ödekyrkogården i Muonioniska även benämnd Akamella i Pajala socken i Norrbottens län, ska överföras till Svenska Tornedalingarnas riksförbund– Tornionlaaksolaiset (STR–T) för att återbegravas på ursprunglig plats.

Tornedalens geografiska område är nordöstra Sverige och nordvästra Finland. Kring Torne älv har det i alla tider funnits en finsktalande bosättning. Men sedan älven 1809 blev en gräns mellan Sverige och nuvarande Finland har det runnit mycket vatten under broarna, inte minst vad gäller språket. Meänkieli är det officiella erkända minoritetsspråket som folkgruppen historiskt talat och som lever kvar i främst äldre generationer. Området är en unik kulturell och språklig smältdegel. STR–T har från Samemuseét Siida i Finland under 2022 återtagit 23 kranier med ursprung från Muonioniska ödekyrkogård (Akamella) och vilka nu förvaras hos Svenska kyrkan. Kvarlevorna bortfördes 1878 och ingick tidigare i Helsingfors universitets anatomiska samlingar. Kyrkogården i Muonioniska användes 1663 till 1817 och upptagningsområdet var tio mil i radie.¹ Med anledning av den kommande återbegravningen begär STR–T ett

¹ <https://sv.wikipedia.org/wiki/Akamella>

återlämnande av kraniet från Muonioniska² som förvaltas av Gustavianum- Uppsala universitetsmuseum för att sammanföra till de övriga. Antalet kvarlevor som tagits från kyrkogården är fler men alla går inte längre att återfinna eller är förstörda. Den kommande återbegravningen genomförs av STR-T tillsammans med Sametinget, Muonio sameby. Svenska kyrkan nationellt. Luleå Stift samt Pajala församling

I vägledningarna från Riksantikvarieämbetet till svenska museer i frågor som rör återlämnande står att "den nation eller folkgrupp som har en stark koppling till ett visst kulturföremål kan anse sig berättigad till att äga och förvalta föremålet med hänvisning till föremålets betydelse för det egna landet eller folket".³ Samiska krav på repatriering görs med utgångspunkt i FN:s urfolksdeklaration (art. 11 och 12) för att urfolk har rätt att skydda arkeologiska och historiska fyndplatser med koppling till dem samt har rätt till repatriering av mänskliga kvarlevor⁴ och Sametingets beslut att samtliga samiska kvarlevor ska identifieras och återbördas.⁵

Intentionen med begäran om återbördande av "**nr 525**" i osteologiliggaren hos Museum Gustavianum är att representanterna för Tornedalens minoritet och urfolket samerna tillsammans med Svenska kyrkan på ett värdigt sätt vill återbegrava samtliga individer som i forskningssyfte fått griftefriden kränkt. Det är en starkt symbolisk handling att återbörda samtliga till ursprunglig plats vid en och samma tidpunkt inte minst för lokalsamhället och efterlevande anhöriga i både Sverige och Finland. En sådan återbegravning bidrar till en kollektiv upprättelse, främjar försoning och motverkar att liknande händelser sker igen.

² Osteologiliggaren, objekt nr 525. Kranium med tillhörande käke 1878 från Muonioniska kyrkogård. Museum Gustavianum, Uppsala.

³ "Stöd för museer i återlämnandearbenden", sid. 5. Riksantikvarieämbetet

⁴ <https://www.sametinget.se/urfolksdeklarationen>

⁵ Plenumsprotokoll 2007-02-20—22, § 14. Sametinget

Svenska Tornedalingars Riksförbund
Tornionlaaksolaiset

Pajala
2023-10-12

Enligt uppdrag

Terje Raattamaa

Vice ordförande STR-T

Kopia:
Sametinget (dnr 4.2.11-2023-750)
Svenska kyrkan

Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaaksolaiset
Tornedalsvägen 13, 984 31 Pajala

Tel: 073 735 40 91
Org.nr: 897600-3569
Bg: 669-2230

info@str-t.com
www.str-t.com
www.facebook.com/tornionlaaksolaiset